

SEOSKI TURIZAM: Najperspektivnija dopunska gospodarska grana u Hrvatskoj

Objavio **Ivica Buljan** - 28. listopada 2022.

Foto: Marinko Petković

Piše: **Ivica Buljan**

Više je nego jasno da seoski turizma ima odličnu budućnost i u treba stvarati pretpostavke i ulagati u njegov razvoj. Osobno se bavim takvim oblikom turizma nešto više od dva desetljeća i niti jednom se nisam zbog toga pokajao pa čak i onda kada je bilo teško, rekao nam je Krešimir T., vlasnik jednog seoskog turističkog objekta, odnosno imanja, u okolini Zagreba.

U idućoj se godini, kaže, sprema na daljnja ulaganja u eko proizvodnju i povećanje borja domaćih životinja kako bi stvorio što autentičnije okruženje za svoje goste.

Foto: M. Petković

Seoski turizam ili agroturizam je specifičan oblik turizma, u kojem je glavni motiv putovanja "povratak čovjeka prirodi". Sastoji se od riječi turizam, dakle promjene svakodnevnog okoliša nepoznatim ili različitim, i sela.

Prije stotinjak godina samo su imućniji ljudi u gradovima sebi mogli priuštiti provođenje godišnjeg odmora na moru/planinama, pa je uobičajeno odredište bilo selo i rodbina. Danas, kad mnoga gradska djeca nisu nikad vidjeli uživo konje, krave ili svinje, seoski turizam je postala čak pomodna pojava, kojoj se ne mogu odreći pozitivni efekti čovjekovog bivanja u prirodi.

Hrvatsko selo je prelijepo, bilo to u ravnoj Slavoniji, Međimurju, brežuljkastom Zagorju ili Prigorju, ili u zaleđu Jadranskog mora, gdje je zemlja crvena i često prošarana kamenjem, ali svejedno opet obilno rodi.

Kampanja "Doživi domaće, istraži ruralnu Hrvatsku"

O tome koje su glavne odrednice i okosnice razvoja seoskog, odnosno ruralnog turizma u Hrvatskoj iz perspektive nadležnog Ministarstva turizma i sporta navode kako prirodni i kulturni resursi na ruralnim područjima omogućavaju brojne turističke aktivnosti i predstavljaju veliki potencijal za razvoj ruralnog turizma.

Foto: Marinko Petković

“Ruralni turizam je značajan čimbenik u održivom razvoju ruralnih područja, pomaže očuvanju lokalnog identiteta, tradicije i običaja, štiti okoliš, jača autohtonu, tradicijsku i ekološku proizvodnju. Turizam na ruralnom prostoru jedna je od najperspektivnijih dopunskih gospodarskih grana u Hrvatskoj i uz poljoprivredu je osnova razvoja ruralnog prostora Hrvatske, dok je seoski turizam najproduktivniji oblik ruralnog turizma koji pridonosi očuvanju lokalnog ili zavičajnog identiteta, tradicijske baštine i običaja, štiti okoliš, jača poljoprivrednu proizvodnju i predstavlja veliki turistički potencijal u plasmanu domaćih poljoprivrednih proizvoda”, navode u Ministarstvu i dodaju kako održivi razvoj treba iskoristiti za poticanje autentičnosti i kreativnosti, turizma na cijelom prostoru, a proizvode vezane uz motiv dolaska „sunca i mora” dopuniti svim ostalim proizvodima.

“Krizom su izazvane temeljne promjene u potražnji, turisti traže manje naseljena odredišta, iskustva i aktivnosti na otvorenom, te će razumijevanje promjena u preferencijama potrošača i ponašanju poslije krize biti od ključne važnosti. Prelazak na održive prehrambene sustave ujedno je velika gospodarska prilika. Hrvatska turistička zajednica provodi kampanju ‘Doživi domaće. Istraži ruralnu Hrvatsku!’ uz suradnju Ministarstva turizma i sporta i udrugama koje se bave ruralnim turizmom. Ciljevi kampanje su upoznavanje domaćeg tržišta s ponudom u ruralnom području te popularizirati odlaske na selo, promovirati boravak u prirodi, konzumaciju domaćih, zdravih proizvoda, upoznavanje s kulturnom i prirodnom baštinom i općenito neotkrivena područja Hrvatske. Ministarstvo turizma i sporta izradilo je 2019. godine aplikaciju moj-seoski.hr kako bi se uspostavio online katalog seoskog turizma Republike Hrvatske kao digitalni produžetak uspješnog projekta Nacionalnog kataloga ruralnog turizma. Temeljni cilj aplikacije Moj seoski izrada je online kataloga seoskog turizma kao sastavnog dijela web stranice Hrvatske turističke zajednice sa svrhom promocije poljoprivrednih gospodarstava koji se bave nekim oblikom turističke djelatnosti”, navode u svom odgovoru iz Ministarstva.

O tome koji su glavni problemi s kojima se suočavaju u cilju jačanja i intenzivnijeg razvoja seoskog turizma kažu: – Seoski turizam kao posebni oblik turizma nije detaljno reguliran zakonskim ili podzakonskim aktima Republike Hrvatske što otežava stvaranje poslovnog okruženja za njegov razvoj.

Ne postoje službene statistike te se seoski turizam često zamjenjuje s drugim posebnim oblicima turizma koji se odvijaju u ruralnom prostoru.

Više od 90% RH je ruralno područje, a ukupan prihod od turizma u ruralnom prostoru je 1%. Turizam na nekom seoskom gospodarstvu se doživljava isključivo kao dodatna djelatnost. Ostali problemi s kojima se susreću su manjak marketinških aktivnosti, nerazvijenost institucionalne podrške, manjak edukacije, informiranosti te komunikacije-.

Razvoj ekološke i tradicijske proizvodnje

I premda se seoski turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj razvija još uvijek dominiraju priobalne županije kako je riječ o registriranim turističkim objektima sa seljačkim domaćinstvima. Prema podacima iz sustava e-Visitor o broju objekata na OPG-u (seljačko domaćinstvo) u županijama prednjači istarska županija sa 66 registriranih objekata, a slijede Zadarska s 53 i Splitsko-dalmatinska s 49 takvih objekata.

Kad je u pitanju kontinentalna Hrvatska prednjači Osječko -baranjska s 44 objekta, dok su broj objekata u ostalim županijama na kontinentu kreće između 3 u Međimurskoj i 28 u Krapinsko – zagorskoj županiji.

Mladi istraživač na sveučilištu Sjever u Varaždinu Mladen Puklavec u svom diplomskom radu „Strategija razvoja seoskog turizma u kontinentalnoj” navodi kako je seoski turizam čimbenik koji omogućava razvoj ekološke i tradicijske proizvodnje, štiti okoliš čuvajući tako identitet i običaje hrvatskog sela te doprinosi razvoju ruralnih područja.

“Razvoj seoskog turizma rezultira oživljavanjem gospodarskih djelatnosti kao što je povećanje pružatelja turističkih usluga u turističkim nerazvijenim područjima, obnova starih tradicijskih zanata i vještina, stvaranje novih kanala prodaje domaćih proizvoda i

usluga te očuvanjem baštine kroz obnovu povijesnih graditeljskih objekata u turističke svrhe, poučnih staza, vidikovaca i sl. Zahvaljujući razvoju seoskog turizma kao turizmu okrenutom individualnom gostu, kvaliteta ukupnog turizma Hrvatske se poboljšava”, navodi Puklavec i dodaje kako koncept seoskog turizma čine osnovni elementi koji su preduvjet njegovog razvoja na određenom ruralnom području.

Ti elementi obuhvaćaju sve karakteristike ruralne zajednice koji ruralno područje čine atraktivnom turističkom destinacijom odlikovanom vrijednostima hrvatskoga sela. Koncept seoskog turizma obuhvaća pet osnovnih elemenata: seoska zajednica, kulturno-povijesna baština, aktivnosti na ruralnom području, način života na ruralnom području i seosko okruženje.

“Značajke seoskog turizma odražavaju njegov personalizirani pristup prema turistima. Turisti su u izravnom kontaktu s domaćinima i pruža im se usluga prema njihovim željama i potrebama. Domaćini pružaju turistima osjećaj pripadnosti obitelji u mirnom seoskom okruženju. U turističku uslugu je uključeno kušanje domaće pripravljene hrane i pića od namirnica iz domaćeg uzgoja. Turisti imaju priliku upoznati tradicijske i svakodnevne poslove i aktivnosti koje su se odvijale kroz povijest ili se odvijaju još i danas na ruralnom području, navodi Puklavec te podsjeća kako je Hrvatska još od 19. stoljeća receptivno turističko tržište okrenuto uglavnom maritimnom turizmu. – Sve do 90-ih godina prošlog stoljeća, seoski turizam je bio zapostavljen i bio je odredište rekreativaca i domaćih turista. Razvoj turizma na seoskim gospodarstvima se rijetko pojavljivao na turističkom tržištu. Štoviše, za razvoj ruralnih područja se smatralo kako potiče deindustrijalizaciju urbanog područja. Na slab razvoj seoskog gospodarstva utjecali su disperzirani seoski posjedi, okrenutost maritimnom turizmu i masovnosti te nedovoljno razvijena svijest o zaštiti okoliša i zdravom načinu života. Seoska gospodarstva u blizini turistički atraktivnih lokacija, pružala su usluge prenoćišta što je ovisilo o individualnoj domišljatosti i inicijativi pojedinca i grupe, a ne o nacionalnim programima razvitka sela i ruralnog područja. Promjenom političkog, društvenog i ekonomskog sustava u Hrvatskoj početkom 90-ih godina počinje razvoj ruralnog turizma, posebno turizma na seoskim gospodarstvima. Razvoj seoskog turizma utječe na preobrazbu ruralnih naselja”, navodi Puklavec i dodaje kako je Hrvatska pozicionirana kao nova destinacija seoskog turizma.

Slijediti primjer Austrije

“Uz isticanje pejzažnih raznolikosti te kvalitete i autentičnosti sadržaja turističko-ugostiteljske ponude, sustav doživljaja temelji se posebno na ponudi nekoliko međunarodno prepoznatljivih očuvanih tradicijskih ruralnih zajednica. Dodatni elementi diferencijacije proizvoda odnose se na lokalnu gastronomiju, enologiju, očuvanost životinjskog svijeta te bogatstvo voda. Uspostavljajući sustave podrške, uključujući informacije, edukaciju i udruživanje malih poduzetnika, djeluje se na stvaranje uređenije, tematizirane i sadržajne ponude na pojedinačnim seoskim gospodarstvima, ali i na razini destinacija. Sustavnim mjerama potrebno je poticati obnovu napuštenih sela, stavljajući ih u funkciju turističke ponude”, mišljenja je Puklavec i zaključuje kako da otkada je seoski turizam postao jedan od prioriteta razvojne strategije ruralne zajednice, bilježi se stalan porast interesa lokalnih subjekata za razvoj seoskog turizma.

“Kontinentalna Hrvatska ima veliki potencijal za razvoj seoskog turizma zbog geostrateškog položaja u odnosu na emitivna tržišta, dobre prometne povezanosti, očuvanih brojnih povijesnih, prirodnih i kulturnih atrakcija kao i očuvanosti ruralnog područja. Boljom valorizacijom turističke atrakcijske osnove, ulaganjem u koncept integrirane marketinške komunikacije i razvijanjem turističkog posredovanja podržava se dugoročni razvoj seoskog turizma u Hrvatskoj. Promjenom turističke slike Hrvatske kao isključivo maritimnog receptivnog tržišta, znatno bi se unaprijedio razvoj seoskog turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj”, zaključuje Puklavec.

Kako bi se usporedili potencijali i pravi primjer razvoja turizma koji treba slijediti je Austrijom, koja je Hrvatskoj geografski najbliža zemlja s visoko razvijenim oblikom seoskog turizma. Prema podacima iz 2008. godine, Austrija je pretežno ruralna zemlja s 78,5 posto ruralnog područja, 20,2 posto mješovitog i 1,3 posto urbanog područja.

Ruralna područja u Hrvatskoj zauzimaju 79,1 posto teritorija, 19,8 posto područja je klasificirano kao mješovito, dok samo 1,1% pripada urbanom području. Hrvatska je po segmentaciji područja vrlo slična Austriji i po tome ima veliki potencijal za razvojem seoskog turizma, prateći primjer Austrije.

U usporedbi podatka Hrvatske s prosjekom Europske unije, 51,3 posto područja Europske unije je ruralno. U ruralnim područjima Hrvatske živi 56,7 posto stanovništva, dok u Europskoj uniji taj prosjek iznosi tek 22,3 posto.

—
Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije